

Yttrande över förslag till föreskrifter med anledning av Ämnesbetygsreformen – Gy25 (del 3)

Skolverkets dnr 2023:1355

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) ser generellt positivt på förslagen till föreskrifter, även i denna tredje remissomgång, och kommer att fokusera remissvaret på de delar av förslagen där myndigheten har invändningar eller kommentarer.

Anpassade gymnasieskolan

SPSM vill lyfta vikten av att anpassade gymnasieskolans olika program och ämnen ligger så nära gymnasieskolans som möjligt, för att underlätta såväl samläsning som att elever ska bli anställningsbara efter sin utbildning. Vi vill särskilt betona vikten av att det finns höga positiva förväntningar på alla elever och att eleverna ges ledning, stimulans och stöd för att utvecklas så långt som möjligt. Det skapar möjligheter till arbete, sysselsättning och främjar delaktighet i samhället.

Vissa program inom anpassade gymnasieskolan täcker flera yrkesområden. Det gäller exempelvis *Programmet för hotell, restaurang och bageri*. SPSM menar att det finns en risk att en utbildning mot flera yrkesområden resulterar i att elever får alltför grundna teoretiska kunskaper och därmed riskerar att inte vara tillräckligt rustade för arbetslivet, utifrån vad som krävs för att bli anställningsbar. Det kan också innebära att eleverna inte får förutsättningar att utveckla de praktiska kunskaper som krävs i yrket för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. SPSM vill därför betona vikten av att Skolverket följer upp inom vilka yrken, samt i vilken utsträckning, som eleverna blir anställda i efter avslutad utbildning.

I konsekvensutredningen skriver Skolverket, om förslagen som gäller *Programmet för estetisk verksamhet* respektive *Programmet för samhälle, natur och språk*, att ”för att stärka elevernas möjlighet till arbetsplatsförlagt lärande (APL) föreslår Skolverket att ett antal yrkesämnen läggs till i

programfördjupningen”. SPSM vill lyfta att det kan finnas en risk för att det inte gynnar elevernas kunskapsutveckling, när det i ett nationellt program läggs in en programfördjupning som inte hänger ihop med programmet. SPSM menar att det inte heller är självklart att det kommer att underlätta elevens etablering på arbetsmarknaden. SPSM vill därför framföra vikten av att APL i yrkesämnen inom de teoretiska programmen i anpassade gymnasieskolan följs upp och utvärderas.

Ämnet *Service och bemötande* finns inte längre kvar i gymnasieskolans nationella yrkesprogram, utan innehållet ingår numera i andra ämnen, såsom i ämnet *Servering*, där undervisningen kommer att ske i rätt kontext. SPSM menar att motsvarande justering av ämnena bör ske inom den anpassade gymnasieskolan. Det finns annars en risk att ämnet som finns kvar inom anpassade gymnasieskolan blir mer teoretiskt och inte sätts i rätt sammanhang för eleverna.

Service och bemötande har varit ett ämne som tidigare har fungerat bra för samläsning. Skolverkets förslag medför att utbildningarna i de olika skolformerna kommer längre ifrån varandra vilket försvårar förutsättningarna för samläsning, och därmed även kan påverka elevers möjlighet att utvecklas så långt som möjligt.

Ämnesplaner i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan

Normer, jämställdhet och intersektionalitet

SPSM är positiv till förslaget att införa ämnet *Normer, jämställdhet och intersektionalitet* och instämmer i att ett sådant ämne kan vara ett stöd för skolor att arbeta med sexualitet, samtycke och relationer och demokrati- och diskrimineringsfrågor.

SPSM noterar att det finns stora skillnader mellan ämnesplanen för gymnasieskolan (och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå) och ämnesplanen för anpassad gymnasieskola (och kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå). Det framgår inte av konsekvensutredningen vilka orsakerna är till dessa skillnader. SPSM menar att detta är olyckligt, då det finns ett värde i att ämnesplanerna i gymnasieskolan respektive anpassade gymnasieskolan efterliknar varandra

så mycket som möjligt. SPSM saknar också en närmare redogörelse för varför ämnesplanen har fått det innehåll som finns.

SPSM ställer sig frågande till varför ämnesplanen för gymnasieskolans nationella program inte skriver fram exempelvis funktionsnedsättning och andra diskrimineringsgrunder tydligare i det centrala innehållet. SPSM vill i sammanhanget lyfta att funktionsnedsättning är en faktor som i hög utsträckning påverkar många människors hälsa och levnadsvillkor, inom flera samhällsområden, och som kan innebära en särskild utsatthet. Funktionsnedsättning är också tillsammans med etnicitet, den vanligaste diskrimineringsgrunden i anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen (DO).¹

SPSM anser att ämnesplanen för den anpassade gymnasieskolan har ett mer balanserat innehåll och är mer i linje med vad man förväntar sig utifrån ämnets rubricering. Såväl gymnasieskolans som anpassade gymnasieskolans ämnesplaner för *Normer, jämställdhet och intersektionalitet* borde enligt SPSM omfatta samtliga diskrimineringsgrunder.

SPSM vill också kommentera i det centrala innehållet för gymnasieskolan och de centrala begrepp som ska behandlas. Där lyfts begreppet ”ras” som i detta sammanhang kan misstolkas och leda tankarna fel. SPSM menar att begreppet etnicitet, eller möjligtvis etnisk tillhörighet bör användas, om det är diskrimineringsgrunden som avses.

SPSM menar sammanfattningsvis att Skolverket bör se över ämnesplanerna för de olika skolformerna, så att de bättre stämmer överens, och för att säkerställa att alla relevanta perspektiv omfattas.

Ämnet svenskt teckenspråk för hörande – nybörjare och grund

SPSM är positiva till att de tidigare föreslagna ämnesplanerna delas upp i två ämnesplaner.

---

¹ Diskrimineringsombudsmannen Rapport 2022:2, Statistik 2015–2021 Statistik över anmälningar som inkom till Diskrimineringsombudsmannen 2015–2021

Det finns elever med hörselnedsättning och döva som läser ämnet ”Teckenspråk för hörande” i gymnasieskolan. SPSM menar därför att ”för hörande” bör strykas i ämnesplanernas namn. SPSM har tidigare påtalat detta i samverkan med Skolverket och ser behov av det sker en ändring.

Förslag till föreskrifter om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i vissa ämnen i gymnasieskolan och i anpassade gymnasieskolan

SPSM menar att goda ämneskunskaper hos lärare, i såväl gymnasieskolan som i den anpassade gymnasieskolan, är avgörande för att undervisningen ska få såväl bredd som djup samt ge förutsättningar för didaktiska anpassningar.

SPSM noterar att behörighetskraven är lika inom vissa ämnen såsom exempelvis *Normer, jämställdhet och intersektionalitet*, vilket SPSM ser som positivt, men noterar samtidigt att inom andra ämnen kan behörighetskraven skilja sig väsentligt åt. Om behörighetskraven är mycket lägre inom den anpassade gymnasieskolan kan det påverka elevens möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

I detta ärende har Anders Andersson, Eva-Lisa Andersson, Helene Fägerblad och Ann-Sofie Montelius varit sakkunniga. Föredragande har varit Lena Hammar. I ärendets slutliga handläggning har även juristen Rebecka Pomerling samt sakkunnig Petter Ådahl deltagit, utan att delta i avgörandet.

För Specialpedagogiska skolmyndigheten

Aurora Lindberg
Generaldirektör